

Näyttötutkinnon perusteet

**VALMENTAJAN
ERIKOISAMMATTITUTKINTO
2007**

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Dno 50/011/2006
MÄÄRÄYS Velvoittavana
noudatettava
Päivämäärä 8.12.2006
Voimassaoloaika
1.1.2007 alkaen toistaiseksi
Säännökset, joihin toimivalta
määräyksen antamiseen perustuu
L 631/1998 13 § 2 mom
Kumoaa määräyksen nro 56/011/2002

VALMENTAJAN ERIKOISAMMATTITUTKINNON PERUSTEET

Opetushallitus on päättänyt valmentajan erikoisammattitutkinnon perusteista, joita on noudatettava 1.1.2007 lukien toistaiseksi.

Tutkintoon tai sen osaan valmistavan koulutuksen järjestäjän on laadittava ja hyväksyttävä koulutusta varten opetussuunnitelma noudattaen, mitä näissä tutkinnon perusteissa on määrätty. Ammattitaidon näytöt on järjestettävä osana valmistavaa koulutusta.

Tutkintotoimikunta, tutkinnon järjestäjä ja koulutuksen järjestäjä eivät voi jättää noudattamatta tutkinnon perusteita tai poiketa niistä.

Pääjohtaja

Kirsi Lindroos

Ylitarkastaja

Pertti Pitkänen

SISÄLLYSLUETTELO

1	Luku	
	NÄYTTÖTUTKINTOJEN TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET	7
	1 § Näyttötutkinnot	7
	2 § Näyttötutkintoihin valmistava koulutus	7
	3 § Ammattitaidon osoittamistapojen ja tutkintosuoritusten arvioinnin yleiset perusteet	7
2	Luku	
	VALMENTAJAN ERIKOISAMMATTITUTKINNON MUODOSTUMINEN	8
	1 § Tutkinnon osat	8
3	Luku	
	VALMENTAJAN ERIKOISAMMATTITUTKINNOSSA VAADITTAVA AMMATTITAITO JA ARVIOINNIN PERUSTEET	9
	1 § Kansainvälinen huippu-urheilu	9
	a) Ammattitaitovaatimukset	
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	10
	2 § Johtaminen huippu-urheilussa	11
	a) Ammattitaitovaatimukset	
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	13
	3 § Lajin huippu-urheilun kehittäminen	13
	a) Ammattitaitovaatimukset	
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	14
	4 § Ammattimaisen valmentamisen perustaidot	15
	a) Ammattitaitovaatimukset	
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	19
Liite	Työn kuvaus	20

NÄYTTÖTUTKINTOJEN TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET

1 § Näyttötutkinnot

Näyttötutkinnot ovat ammattitaidon hankkimistavasta riippumattomia. Koulutuksessa, työelämässä ja harrastuksissa hankittua osaamista käsitellään yhtenä kokonaisuutena siten, että osaaminen voidaan hyödyntää tutkinnossa vaaditun ammattitaidon näytöissä.

Näyttötutkinnot ovat rakenteeltaan modulaarisia. Ne muodostuvat työelämästä ja sen kehittymistarpeista johdetuista tehtäväkokonaisuuksista, joille on ominaista toiminnallisen ja tiedollisen perustan yhteisyys, ammattitaidon monipuolisuus sekä työprosessin hallinta ja sen tuloksellisuus. Tutkinnon osa muodostaa ammattipätevyyyden osa-alueen, joka voidaan erottaa luonnollisesta työprosessista itsenäiseksi ja arvioitavaksi kokonaisuudeksi. Näytöt järjestetään ja suoritetaan joustavasti tutkinnon osa kerrallaan. Koko tutkinnon sijasta tavoitteena voi olla myös tietyn tai tiettyjen tutkinnon osien suorittaminen.

Ammattitaitovaatimusten kuvauksen perustana on pätevyystyyppitys, jonka katsotaan parhaiten soveltuvan ammattialalle. Kuvauksessa keskitytään ammatin ydintoimintojen vaatimuksiin, toimintaprosessien hallintaan ja laaja-alaiseen ammattikäytäntöön. Vaatimukset kattavat myös työelämässä tarvittavan kielitaidon ja sosiaaliset valmiudet.

2 § Näyttötutkintoihin valmistava koulutus

Näyttötutkintoihin osallistumiselle ei muodollisesti voida asettaa koulutukseen osallistumista koskevia ennakkoehtoja. Pääsääntöisesti tutkinnot suoritetaan kuitenkin tutkintoihin valmistavan koulutuksen yhteydessä.

Valmistavan koulutuksen järjestäjän tulee vahvistaa opetussuunnitelma tutkinnon perusteiden mukaisesti. Koulutus ja siihen sisältyvät näytöt on jäsennettävä tutkinnon osien mukaisesti. Koulutuksen järjestäjän velvollisuutena on järjestää näytöt osana valmistavaa koulutusta. Opiskelijan velvollisuutena on osallistua näytöihin osana opintojaan.

Ammatilliseen perustutkintoon sisältyvät yhteiset opinnot eivät ole pakollisia koulutuksessa, joka valmistaa näyttötutkintona suoritettavaan perustutkintoon. Niiden tavoitteet tulee ottaa kuitenkin soveltuvin osin huomioon opetussuunnitelmassa ja opetuksen järjestämisessä.

3 § Ammattitaidon osoittamistapojen ja tutkintosuoritusten arvioinnin yleiset perusteet

Näyttöjen arviointi edellyttää järjestelmällistä aineiston keräämistä, päätöksentekoa ja dokumentointia tutkinnon suorittajan ammatillisista ja työtoimintavalmiuksista suhteessa tutkinnon perusteissa määriteltyihin ammattitaitovaatimuksiin ja arvioin-

tikriteereihin. Arvioinnin painopisteen tulee olla tekemisessä ja työssä toimimisessa. Taito tai osaaminen on arvioitava pääsääntöisesti suoraan vastaavasta työtoiminnasta.

Näyttöympäristön tulee olla todellinen tai mahdollisimman realistinen. Arvioinnissa tulee käyttää monipuolisesti erilaisia ja ensisijaisesti laadullisia arviointimenetelmiä kuten havainnointia, haastatteluja, kyselyjä, aikaisempia dokumentoituja näyttöjä sekä itse- ja ryhmäarviointia. Näytöt tulee järjestää tutkinnon osittain siten, että niissä voidaan arvioida ammatin hallinnan kannalta keskeisten tavoitteiden saavuttamista.

Arvioinnin kohteilla ilmaistaan osaamisen alueet, joihin arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota. Huomio tulee kiinnittää ydintaitoihin, työn perustana olevan tiedon hallintaan, työmenetelmien, työvälineiden ja materiaalien hallintaan sekä työprosessin hallintaan. Sekä arvioinnin kohteet että kriteerit johdetaan vastaavan tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksista. Arvioinnin kohteisiin liittyvät arviointikriteerit (hallitsee, osaa, ymmärtää, tietää tai tunnistaa) kuvaavat ja täsmentävät eritasoisia suorituksia. Kriteereillä ilmaistaan vaatimustaso, joka tutkinnon suorittajan tulee kunkin arvioinnin kohteen osalta täyttää.

2 Luku

VALMENTAJAN ERIKOISAMMATTITUTKINNON MUODOSTUMINEN

1 § Tutkinnon osat

Valmentajan erikoisammattitutkinto koostuu kolmesta pakollisesta tutkinnon osasta. Nämä ovat:

KANSAINVÄLINEN HUIPPU-URHEILU

JOHTAMINEN HUIPPU-URHEILUSSA

LAJIN HUIPPU-URHEILUN KEHITTÄMINEN

Koko tutkinto on suoritettu, kun kaikki kolme tutkinnon osaa on suoritettu hyväksytysti.

Niiltä, jotka eivät ole suorittaneet valmentajan ammattitutkintoa, edellytetään edellisten lisäksi neljännen tutkinnon osan suorittamista:

AMMATTIMAISEN VALMENTAMISEN PERUSTAIKOT

VALMENTAJAN ERIKOISAMMATTITUTKINNOSSA VAADITTAVA AMMATTITAITO JA ARVIOINNIN PERUSTEET

1 § Kansainvälinen huippu-urheilu

KANSAINVÄLISEN HUIPPU-URHEILUN VAATIMUKSET

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Valmentaja ymmärtää kansainvälisen kilpailun tason sekä menestymisen vaatimukset huippu-urheilussa.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää harrastepohjaisen ja ammattimaisen urheilun erot ja hallitsee ammattimaiseen valmentautumiseen liittyvät vaatimukset • osaa arvioida ja analysoida omaa valmennustaan sekä valmentamansa urheilijan tai joukkueen suoritusta verrattuna kansainväliseen huipputasoon.
<p>Valmentaja hallitsee kokonaisvaltaisen valmentamisen periaatteet.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa rakentaa ja toteuttaa nousujohteisen valmennussuunnitelman, joka määrällisesti ja laadullisesti mahdollistaa kansainvälisen menestymisen • osaa valmennustyössään huomioida kaikki urheilijan tai joukkueen valmentautumiseen ja suorituskykyyn liittyvät tekijät.
<p>Valmentaja tuntee maajoukkuevalmennukseen liittyvät vaatimukset.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • hallitsee maajoukkue toiminnan tavoitteet, kriteerit, resurssit ja toimintatavat • osaa toimia osana maajoukkuetta tai vastaavaa kansainvälisessä ympäristössä toimivaa tiimiä • tuntee kansainvälisten kilpailujen väliset erot.

VALMENTAMINEN JA KILPAILEMINEN ERITYISOLOSUHTEISSA

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Valmentaja hallitsee kilpailemisen ja harjoittelun erityisolosuhteissa.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none">• tuntee omaan lajiinsa liittyvät erityisolosuhteet ja -vaatimukset• osaa soveltaa korkean ilmanalan vaikutuksia harjoitteluun, kilpailuihin ja kilpailuolosuhteisiin yksilöllisesti sekä lajinsa edellyttämällä tavalla• tuntee ilmaston vaikutukset elimistöön ja osaa soveltaa tietoa urheilijan ravitsemuksen, nestetasapainon, harjoittelun, varusteiden sekä kilpailemisen vaatimuksiin• ottaa huomioon matkustuksen ja aikaeron vaikutukset suorituskykyyn.

HUIPPU-URHEILIJAN TERVEYS JA RAVITSEMUS

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Valmentaja hallitsee huippu-urheilijan terveyteen ja ravitsemukseen liittyvät erityistekijät sekä korvaavan harjoittelun mahdollisuudet.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none">• osaa ohjata urheilijoiden kokonaisvaltaista terveydenhuoltoa yhdessä asiantuntijoiden kanssa• hallitsee huippu-urheilijan ravitsemukseen liittyvät erityispiirteet ja osaa laatia urheilijalle harjoituskautteen sopivan ravinto-ohjelman• tuntee immunologian perusteet ja osaa toimia yksilöllisesti urheilijoiden sairastumisriskien pienentämiseksi• osaa käyttää tarkoituksenmukaista ennaltaehkäisevää ja korvaavaa harjoittelua.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset todetaan aidossa työympäristössä normaalin valmennustoiminnan yhteydessä. Näytössä valmentaja osallistuu tehtävänsä mukaisesti kansainvälisen tason kilpailuun ja siihen valmistavaan harjoitusjaksoon.

Näyttöä täydennetään tarvittaessa kirjallisilla esityksillä, urheilijoilta ja/tai valmentajilta saaduilla palautteilla sekä keskusteluilla. Näyttöihin liittyvissä keskusteluissa kiinnitetään erityisesti huomiota asioiden perusteluihin.

JOHTAMISNÄKEMYS

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Valmentajalla on näkemys johtamisesta huippu-urheilun toimintaympäristössä.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa hahmottaa erilaisia johtamisnäkemyksiä ja kuvata niiden eroja • osaa kytkeä suomalaisen liikunnan ja urheilun perusarvot luontevasti huippu-urheilun menestymis- ja kehittämisvaatimuksiin • osaa toteuttaa ja kehittää taustayhteisönsä strategiaa, visiota ja arvoja • osaa johtamisessa reagoida erilaisiin muutoksiin (yhteiskunta, kilpailijat ja kansainvälinen kehitys).

KÄYTÄNNÖN JOHTAMISTAIDOT

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Valmentaja ymmärtää asemansa organisaatiossa.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • hahmottaa asemansa, tehtävänsä ja vastuunsa koko organisaatiossa.
<p>Valmentaja ymmärtää ihmisen käyttäytymisen ja erilaisuuden perusteita sekä tietää erilaisten lähestymistapojen merkityksen erilaisissa johtamistilanteissa.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee ja ymmärtää valmennustoimintaan liittyviä oppimiskäsityksiä ja osaa soveltaa niitä • ymmärtää johtajana toimimisen erot erilaisissa valmennus- ja kilpailutilanteissa • ymmärtää erilaisten sosiaalisten ja psykologisten tekijöiden vaikutuksia ihmisen käyttäytymiseen ja valmentajana toimimiseen • tuntee huippu-urheilua koskevat lait ja urheilijoita koskevat sopimukset sekä noudattaa niitä.

VUOROVAIKUTUKSEN HALLINTA

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Valmentaja hallitsee tarvittavat viestintään ja vuorovaikutuksen taidot.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • pystyy arvioimaan oman viestintänsä toimivuutta • toimii luottamusta herättävästi • osaa esimiehenä viedä läpi kehityskeskustelun sekä tiedostaa sen merkityksen • osaa toimia puheenjohtajana kokouksissa ja neuvotteluissa • ymmärtää toimintansa julkisen luonteen, osaa viestiä toimintaympäristössään ja toimia median kanssa • hallitsee yhtä kansainvälistä kieltä niin, että pystyy toimimaan kansainvälisissä yhteyksissä.

TIIMI- JA VERKOSTOTYÖSKENTELYN HALLINTA

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Valmentaja hallitsee tiimityön suunnittelun ja organisoinnin.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ottaa tiimityöskentelyn periaatteet huomioon jo ryhmän valintavaiheessa • toimii luovuutta ja ongelmanratkaisukykyä tukevalla tavalla • tukee tiimiä kehittymään ja ratkaisemaan esiin tulevia ongelmia • osaa ohjata tiimien tai muiden ryhmien välistä yhteistyötä • osaa arvioida oman itsensä ja ryhmänsä yhteistyövalmiuksia sekä kehittää niitä.
<p>Valmentaja työskentelee verkostoituneesti.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimii verkostoituneesti sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset todetaan aidossa työympäristössä normaalin valmennustoiminnan yhteydessä. Näytöt annetaan erilaisissa valmentajan työhön liittyvissä johtamistehtävissä.

Näyttöä täydennetään kirjallisilla esityksillä, urheilijoilta tai valmentajilta saaduilla palautteilla sekä keskusteluilla. Näyttöihin liittyvissä keskusteluissa kiinnitetään erityisesti huomiota asioiden perusteluihin. Näyttöjä suoritetaan niin monta, että tutkinnon suorittajan ammattitaito voidaan luotettavasti arvioida kaikkien ammattitaitovaatimusten osalta.

3 § Lajin huippu-urheilun kehittäminen

VALMENNUS-, KOULUTUS- JA KILPAILUJÄRJESTELMÄT

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Valmentaja hallitsee valmennus-, koulutus- ja kilpailujärjestelmät.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none">• toimii linjakkaasti kokonaisvaltaisen, pitkäjänteisen ja suunnitelmallisen valmentautumisen toteuttamiseksi• tuntee toimivia ja menestyviä kansallisia ja kansainvälisiä valmennus- ja kilpailujärjestelmiä sekä osaa arvioida menestykseen vaikuttavat keskeiset tekijät• hallitsee oman lajinsa valmennus-, koulutus- ja kilpailujärjestelmät sekä pystyy arvioimaan niiden vahvuuksia ja heikkouksia• osaa arvioida järjestelmien toimivuutta ja tuottavuutta suhteessa panostukseen, kansainväliseen kilpailuun ja yhteiskunnan vallitseviin arvoihin• kehittää ja linjaa lajin valmennus-, koulutus- ja kilpailujärjestelmää tunnistamaan lahjakkuutta ja kehittämään vaihteittain huipulle.

LAJIVALMENNUKSEN KEHITTÄMINEN

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Valmentaja osaa johtaa ja toteuttaa lajivalmennuksen kehittämistyötä.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • työskentelee analyttisesti ja kehittää aktiivisesti päivittäisvalmennusta • hyödyntää tutkimustietoa lajinsa ja lajivalmennuksen kehittämistyössä • pystyy tarvittaessa päivittämään lajianalyysin • osaa suunnitella, toteuttaa ja raportoida lajivalmennuksen kehitysprojektin • tuntee huippu-urheilussa käytettävät ajanmukaiset testaus- ja seurantamenetelmät, osaa analysoida niiden tuloksia ja soveltaa johtopäätöksiä käytäntöön • osaa suunnitella ja toteuttaa lajinsa valmentajakoulutusta.

KEHITTÄMISTYÖN TALOUDELLISET PERUSTEET

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Valmentaja hallitsee kehittämistyöhön liittyvät taloudelliset periaatteet ja käytännön toimenpiteet.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • hallitsee omalta osaltaan talousarvion laadintaan ja seurantaan liittyvät asiat • viestii omalta osaltaan taloudellisten ja toiminnallisten tulosten kehityksestä sekä niihin vaikuttaneista tekijöistä ja tekee niiden pohjalta kehittämissesityksiä.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset todetaan aidossa työympäristössä normaalien valmennustoiminnan yhteydessä. Tutkinnon suorittaja toteuttaa näyttönä lajivalmennuksen kehittämisprojektin.

Näyttöä voidaan täydentää kirjallisilla ja AV-esityksillä, keskusteluilla ja muilla vastaavilla tavoilla. Näyttöjä suoritetaan niin monta, että tutkinnon suorittajan ammattitaito voidaan luotettavasti arvioida kaikkien ammattitaitovaatimusten osalta.

4 § Ammattimaisen valmentamisen perustaidot

Tämä tutkinnon osa on pakollinen niille tutkinnon suorittajille, jotka eivät ole suorittaneet valmentajan ammattitutkintoa.

URHEILIJAN KOKONAISVALTAINEN VALMENTAMINEN

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Valmentaja osaa hahmottaa kokonaisvaltaisesti urheilijan elämän ja huomionsen valmennusprosessissa.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none">• osaa keskustella urheilijan kanssa tämän elämään vaikuttavista tekijöistä ja ottaa ne huomioon valmennustyössä• osaa hahmottaa urheilijan elämäntilanteen, taloudelliset realiteetit ja uran.
Valmentaja toteuttaa valmennusta urheilijalähtöisesti tavoitteena itseohjautuva ja omatoiminen urheilija.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none">• osaa ottaa huomioon urheilijan kehitymisasteen ja yksilöllisyyden sekä tukea urheilijan kasvua omatoimisuuteen ja vastuullisuuteen• osaa tunnistaa ja arvioida omaa tunnekäyttäytymistään.
Valmentaja ymmärtää urheilun moniarvoisuuden ja eettiset perusperiaatteet.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none">• huomioi Reilun Pelin periaatteet (liikuntajärjestöjen yhteisesti hyväksymä kuvaus hyvästä toiminnasta, 2004) valmennustyössään• tunnistaa eettiset ongelmatilanteet ja osaa arvioida erilaisten ratkaisujen vaikutuksia.
Valmentaja hallitsee psyykkisen valmennuksen perusteet.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none">• ymmärtää itseluottamuksen ja itsetunnon kehittämisen merkityksen valmennuksessa• osaa suunnitella psyykkistä harjoittelua osana muuta harjoitteluprosessia• osaa arvioida ja kehittää urheilijan psyykkisiä ominaisuuksia harjoitus- ja kilpailutilanteissa• tuntee motivaatioon vaikuttavia keskeisiä tekijöitä ja käyttää niitä

	hyvän valmennusilmapiirin luomiseen sekä seuraa ja kehittää valmennusilmapiiriä.
Valmentaja tuntee terveellisen harjoittelun perusteet.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • osaa ottaa huomioon terveyteen ja ravitsemukseen vaikuttavia keskeisiä tekijöitä harjoittelussa • käyttää korvaavaa harjoittelua vammoja ehkäisevästi ja suorituskykyä parantavasti • tunnistaa urheilijan ylirasitustilan oireet ja tietää ylirasitustilaan johtavat tekijät • osaa ensiavun perusteet.

FYYSIS-MOTORISTEN OMINAISUUKSIEN KEHITTÄMINEN

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Valmentaja hallitsee elimistön rakenteen ja toiminnan perusteet kuormitus- ja palautumistilanteessa sekä tietää olosuhteiden vaikutuksen.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • osaa soveltaa tietoa elimistön toiminnasta kuormitus- ja palautumistilanteessa • osaa ottaa olosuhteet huomioon harjoittelun suunnittelussa ja toteuttamisessa.
Valmentaja osaa kuormittamiseen, palautumiseen ja kehittävään harjoitteluun liittyvät tekijät.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • osaa ottaa huomioon kuormittumisen ja palautumisen yleiset perusteet ja menetelmät harjoitussuunnitelmassa • osaa määritellä harjoittelun fyysiset vaikutukset ja johtaa siitä oikeaan tukiharjoitteluun • osaa ottaa yksilölliset tekijät huomioon valmennuksen suunnittelussa ja toteutuksessa.
Valmentaja ymmärtää motorisen kehittymisen vaiheet ja osaa hyödyntää herkkyyksia.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • osaa ottaa huomioon motorisen kehittymisen vaiheet ja herkkyyksiaudet harjoittelussa ja harjoitussuunnitelmassa • osaa ottaa huomioon motorisen

	oppimisen vaiheet taidon opettamisessa.
Valmentaja ymmärtää motorisen oppimisen vaiheet ja taidon osa-alueet.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> osaa rakentaa ja toteuttaa harjoituksia, joissa tietoisesti kehitetään yleistaidon eri osa-alueita.
Valmentaja hallitsee perusominaisuuksien (voima, nopeus, kestävyys, liikkuvuus) eri lajit ja niiden kehittämisen perusteet.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> hallitsee kunkin perusominaisuuden kehittämässä käyttökelpoiset harjoitusmenetelmät.
Valmentaja osaa tarvittavien perusominaisuusharjoitteiden suoritustekniikoiden opettamisen.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> osaa suunnitella ja toteuttaa eri perusominaisuuksia kehittäviä harjoituksia osaa painottaa ja perustella suoritustekniikan ydinkohdat opettamis- ja kehittämistilanteessa.

LAJIVALMENTAMINEN

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Valmentaja osaa valmentamansa lajin säännöt.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> osaa lajinsa säännöt ammatillisesti riittävällä tasolla.
Valmentaja hallitsee valmennusprosessin suunnittelun ja toteutuksen niin, että urheilijoiden (laji)-ominaisuudet kehittyvät tavoitteiden mukaisesti.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> hallitsee urheilijan tai urheilijoiden analyysiin perustuvien kehitysuunnitelmien ja harjoitusohjelmien laatimisen osaa toteuttaa valmennusprosessia niin, että urheilijat kehittyvät tavoitteiden suunnassa osaa arvioida valmennusprosessin onnistumista ja tehdä tarvittaessa muutoksia osaa arvioida luotettavasti erilaisten harjoitteiden ja valmennusmenetelmien vaikutusta ymmärtää taloudellisen ajattelun ja yrittäjämäisen toiminnan merkityksen valmennustoiminnan kehittämisessä.

Valmentaja hallitsee valmentamansa lajin suoritustekniikat.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • painottaa lajitaitojen opettamis- ja kehittämistilanteissa tekniikoiden ydinkohtia ja osaa perustella ne.
Valmentaja hallitsee lajinsa keskeisten lajitaitojen ja -tietojen opettamisen ja harjoittamisen.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • hallitsee lajinsa kannalta oleelliset liikekehittelyt • osaa puuttua valmennustilanteessa urheilijan olennaisiin kehittämis-kohteisiin ja ohjata oppimista tuloksettaasti • antaa määrällisesti ja laadullisesti riittävästi palautetta • ymmärtää lajitaitojen tarkoituksenmukaisen kehittämisjärjestyksen ja osaa käyttää tuloksettaasti lajikohtaisia erikois- ja kilpailu-harjoituksia.
Valmentaja hallitsee lajinsa taktiset periaatteet ja osaa opettaa niitä.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • hallitsee lajin keskeiset taktiikat • osaa opettaa taktisia valmiuksia.
Valmentaja tuntee lajissaan keskeisten fyysisten ja psyykkisten ominaisuuksien testaamisen.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää testauksen merkityksen osana valmennusprosessia • tuntee lajinsa tärkeimmät testaus- ja seurantamenetelmät • osaa valita urheilijan kehitysvaiheen ja lajin kannalta tarkoituksenmukaiset arviointimenetelmät.
Valmentaja osaa suunnitella ja toteuttaa lajinsa testausta ja seurantaa.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • osaa laatia testaus- ja seuranta-suunnitelman osana valmennus-suunnitelmaa • osaa suunnitella ja toteuttaa lajinsa kannalta tärkeitä kenttätestejä sekä tulkita niiden tuloksia • osaa valita kullekin harjoitus-kaudelle sopivat testausmenetelmät.
Valmentaja ymmärtää testituloksia ja osaa soveltaa niitä valmennukseen.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • osaa tulkita lajinsa kannalta keskeis-

	<p>ten testausmenetelmien tuloksia ja ottaa ne huomioon valmennuksen suunnittelussa</p> <ul style="list-style-type: none"> • hallitsee päivittäisen kehittymisen seurannan.
Valmentaja osaa suunnitella ja toteuttaa viimeistelyjakson kilpailutapahtumaan.	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa suunnitella viimeistelyjakson • hallitsee viimeistelyharjoitteet.
Valmentaja osaa ennakoida ja suunnitella toiminnan kilpailupaikalla.	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa laatia kilpailun aikaisen toimintasuunnitelman ja toimia sen mukaisesti.
Valmentaja hallitsee valmentajan tehtävät kilpailutapahtumassa.	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa organisoida, johtaa ja analysoida valmennus- ja huoltojoukkojen työtä • osaa optimoida urheilijan tai urheilijoiden suoritusolosuhteet niiltä osin kuin niihin voidaan vaikuttaa.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset todetaan aidossa työympäristössä normaalin valmennustoiminnan yhteydessä. Näyttökokonaisuutena valmentaja laatii laji-, urheilija- ja joukkueanalyysiin perustuvan kehittämissuunnitelman, toteuttaa sen sekä arvioi valmennusprosessin onnistumista.

Näyttöä täydennetään kirjallisilla esityksillä, urheilijoilta ja/tai valmentajilta saaduilla palautteilla sekä keskusteluilla. Näyttöihin liittyvissä keskusteluissa kiinnitetään erityisesti huomiota asioiden perusteluihin. Näyttöjä suoritetaan niin monta, että tutkinnon suorittajan ammattitaito voidaan luotettavasti arvioida kaikkien ammattitaitovaatimusten osalta.

Työn kuvaus

Valmentajan erikoisammattitutkinto

Valmentajan työympäristönä on kansainvälisen tason huippu-urheilu. Valmentaja johtaa ja kehittää lajin valmennustoimintaa urheiluorganisaation palveluksessa tai yrittäjänä, joka valmentaa huippu-urheilijoita tai kansainvälisellä tasolla toimivia joukkueita. Valmentajan työn tuloksellisuutta mitataan kansainvälisessä huippu-urheilussa saavutetuilla tuloksilla ja lajin tai urheilijoiden menestymisedellytyksien kehittymisellä.

Valmentajalta edellytetään kokonaisvaltaista tietoa lajin kehittämisestä, urheilijan tai joukkueen suoritukseen vaikuttavista tekijöistä ja valmennusjärjestelmän johtamisesta. Valmentaja on kansainvälisesti verkottunut ja pystyy soveltamaan hankkimaansa tietoa valmennustyönsä kehittämisessä. Hänellä on valmiudet kouluttaa lajinsa valmentajia ja tarvittaessa toimia alansa asiantuntijana erilaisissa valmennuksen tehtävissä.